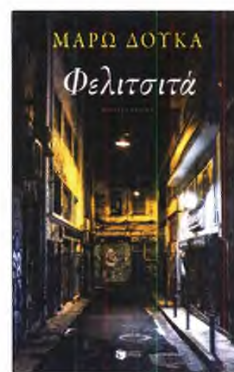
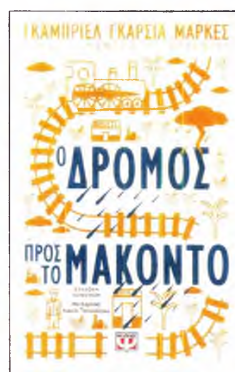

ΒΙΒΛΙΑ «ΔΙ' ΕΑΥΤΟΥΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΟΥΣ»

Κανένας βιβλιόφιλος δεν μπορεί να ισχυρισθεί ότι μπήκε σε βιβλιοπωλείο για να αγοράσει δώρο και δεν έφυγε και με ένα βιβλίο δικό του ως bonus! Και αν μπορείτε, διαψεύστε με!

Από τη Χαρίκλεια Γ. Δημακοπούλου

Ας αρχίσω με ένα πιο σοβαρό βιβλίο, το οποίο όμως δικαιολογείται λόγω της παρελεύσεως 50 ετών από την εξέγερση του Πολυτεχνείου. Δεν υποστηρίζει ότι είναι όλη η αλήθεια, αλλά είναι η αλήθεια του συγγραφέως του.

-*Σταύρος Λυγερός, Η εξέγερση του Πολυτεχνείου. Μία ξεχασμένη κατάθεση (εκδ. Πατάκη, σελ. 288, ευρώ 16,60 και σε e-book ευρώ 9,50).* Ο γνωστός δημοσιογράφος και πολιτικός αναλυτής - σχολιαστής σε πολλές εφημερίδες, ραδιοφωνικούς, τηλεοπτικούς σταθμούς και ιστοσελίδες κ. Λυγερός υπογράφει το βιβλίο αυτό με την ιδιότητα που είχε κατά τον Νοέμβριο του 1973: Μέλος της Συντονιστικής Επιτροπής στα γεγονότα του Πολυτεχνείου, και με τη συμπλήρωση των 50 ετών από τότε θέλησε να καταγράψει τις εμπειρίες, τις σκέψεις, τις αναμνήσεις και τη γνώμη του για τα όσα έζησε και στα οποία πρωταγωνίστησε. Είναι αναμφίβολο ότι σήμερα θεωρείται πως το Πολυτεχνείο (όποια και αν είναι η γνώμη μας για το γεγονός) παραμένει κορυφαία στιγμή στην πορεία προς τη Μεταπολίτευση του 1974, αν και το κλειδί για τη μεταβολή, δυστυχώς, είναι η εισβολή των Τούρκων στην Κύπρο. Το φοιτητικό κίνημα είχε μεταλαμπαδευτεί και στην Ελλάδα μετά τον Μάιο του 1968 στη Γαλλία. Τα συμβάντα του 1968 στην Τσεχοσλοβακία και στη Γαλλία επέφεραν πολλές μεταβολές σε όλη την Ευρώπη. Δίχασαν την Αριστερά, επέσπευσαν τις εξελίξεις στον χώρο του εν συνεχεία αποκλιθθέντος Ευρωκομμουνισμού, διέρεσαν το ΚΚΕ και αντέγερσαν τον Ζαχαριάδη, αλλά ενίσχυσαν και τη φοιτητική αναταραχή, που προτοεικδηλώθηκε με τα γεγονότα

της Νομικής τον Φεβρουάριο του 1973. Το Πολυτεχνείο ήλθε ως φυσικό επακόλουθο, ενώ το καθεστώς Παπαδόπουλου, σύμφωνα με αρκετές πληροφορίες, ήδη ετοιμαζόταν για μία μετάβαση σε κοινοβουλευτισμό αλλά όχι αυτόν που επιθυμούσαν τα παλαιά κόμματα. Είχε αποτύχει ενδιάμεσος η προσέγγιση με τον αυτοεξόριστο στο Παρίσι Κωνσταντίνο Καραμανλή και ανεξπίετο λύση. Το Πολυτεχνείο, όπως το κρίνει σήμερα ο κ. Λυγερός, πρέπει να θεωρηθεί η μίτρα της Μεταπολιτεύσεως και ταυτοχρόνως ο «αδρυτικός μύθος» της μεταπολιτευτικής δημοκρατίας. Κατά τον συγγραφέα, η Ελλάδα χωρίς το Πολυτεχνείο ενδεχομένως να μετέπυπτε σε κατάσταση όπως η Χιλή του Πινοσέτ ή ακόμη θα προσέθεσε η Ισπανία του Φράνκο και η Πορτογαλία του Σαλαζάρ. Κανείς εκ των τριών δικτατόρων δεν τιμωρήθηκε ποτέ. Και σίγουρα τα κόμματα της οποίας Μεταπολιτεύσεως θα έπρεπε να λειτουργήσουν επί 8 χρόνια υπό καθεστώς απολύτου ελέγχου των υπερεξουσιών που παρείχε το Σύνταγμα του 1968/73 στον Γεώργιο Παπαδόπουλο. Επίσης, αυτό θα σήμαινε ότι θα αποκλείονταν από την όποια Βουλή όλοι οι παλαιοί προ του 1967 βουλευτές πλην των αρχηγών κομμάτων. Το Πολυτεχνείο, κατά τούτο, έδειξε ότι θα υπήρχε και άλλη διέξοδος, αν και προς στιγμήν φάνηκε να ανακόπτεται κάθε δυναμική μετά το αντικίνημα του Ιωαννίδη. Η γραφή κινείται μεταξύ δοκιμίου και αναμνήσεων. Τα κείμενα αναμνήσεων και μαρτυριών παρατίθενται σε γκριζό φόντο (ράστερ), για να ξεχωρίζουν, και είναι αναμφίβολως από τα πλέον ενδιαφέροντα στοιχεία του βιβλίου. Οι αναμνήσεις είναι κάτι υποκειμενικό αλλά και εις βάθος αληθινό, διότι εκφράζουν την αλήθεια του γράφοντος. Το δοκίμιο

έχει περάσει από τη δοκιμασία της κρίσεως και της συλλογής ποικίλων πληροφοριών, συσχετισμών και άλλων στοιχείων, για να συνθέσει κάτι που να είναι ίσως νηφαλιότερο από τις αναμνήσεις, αλλά δευτερογενές. Πάντως, και οι κρίσεις πρωταγωνιστικών προσώπων με γνωστή στόχαστικότητα δεν παύουν να έχουν την αξία τους.

-*Άνδρη Χριστοφίδου-Αντωνιάδου, Ο Φεδερικό Γκαρθία Λόρκα σε τρεις διαστάσεις (εκδ. Κέδρος, σελ. 240, ευρώ 14,40).* Η συγγραφέας γεννήθηκε στη Λεμεσό και σπούδασε Γαλλικά και Ισπανική Φιλολογία στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου, υπηρέτησε δε στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Κύπρο. Έχει ενασχοληθεί με το έργο του Λόρκα επί μακρά έτη και η μελέτη της έχει ήδη αρχειοθετηθεί στο Κέντρο Μελετών Λόρκα στο Φουέντε Βακέρος και στο Ίδρυμα Λόρκα στο Πανεπιστήμιο της Γρανάδας. Το βιβλίο διαρείται σε τρεις βασικές ενότητες: τη βιογραφία του Λόρκα, την παρουσίαση και ανάλυση του ποιητικού έργου του και, εν τέλει, την αντίστοιχη παρουσίαση και ανάλυση του δραματουργικού έργου του. Ως επίλογος τίθεται το κεφάλαιο που επιγράφεται «Ο φίλος μου Φεδερικό» και είναι ένα ποίημα της συγγραφέως αφιερωμένο στον μεγάλο Ισπανό ποιητή. Στο βιβλίο, έχει πολύ ενδιαφέρον ότι επιδιώκεται να αναδειχθούν και όλες οι επιρροές που δέχθηκε ο Λόρκα στη δημιουργία του. Ανήκει αναμφίβολως στην αποκαλούμενη «αργυρή εποχή» της Ισπανικής Λογοτεχνίας, γεννά το 1927, που θέλησε και τόλμησε να απαγκιστρωθεί από τον κλασικισμό και να υιοθετήσει πολλά στοιχεία συμβολισμού, υπερρεαλισμού και φουτουρισμού, τριών κινήσεων που ιστορικά μπορούν να θεωρηθούν όχι ως σύγχρονα αλλά περίπου ως αλληλοδιάδοχα. Επίσης, τονίζεται η βαθιά

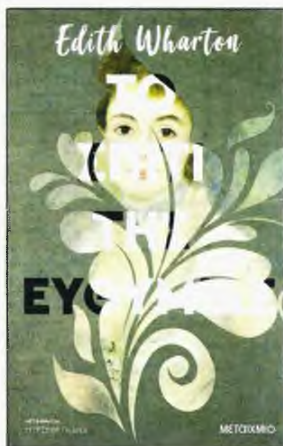
επίδραση της λαϊκής μουσικής και ποιητικής παραδόσεως της Ανδαλουσίας, αλλά και του μεσογειακού τρόπου ζωής, που δεν είναι κοινός σε όλη την Ισπανία φυσικά. Η συγγραφέας όχι μόνον ταξίδεψε και μελέτησε στην Ισπανία αλλά επεδίωξε και ήλθε σε επαφή, γνώρισε και μίλησε με μέλη της οικογενείας του, για να κατανοήσει καλύτερα τον άνθρωπο και μέσω αυτού να εμβαθύνει στη δημιουργία του. Το βιβλίο είναι μία πολύ σοβαρή μελέτη, που θα πρέπει στο εξής να αποτελεί οδηγό για κάθε θεατρική παράσταση έργων του Λόρκα. Παράλληλα, διαβάζεται με πολύ ενδιαφέρον σαν μία αφήγηση για έναν άνθρωπο και ποιητή, που όλοι έχουμε ακούσει αλλά λίγοι πραγματικά γνωρίζουμε...

-Γκαμπριέλ Γκαρσία Μάρκες, *Ο δρόμος προς το Μακόντο* (μτφρ. Μαρία Παλαιολόγου, εκδ. Ψυχογιός, σελ. 608, ευρώ 24,40). Το βιβλίο αποτελεί συλλογή κειμένων του βραβευμένου με Νόμπελ Λογοτεχνίας Κολομβιανού συγγραφέως (1927-2014), που θεωρείται κομβική φωνή της Λατινικής Αμερικής. Θεωρείται, επίσης, ως ο βασικός εκπρόσωπος αυτού του ρεύματος που αποκαλείται «μαγικός ρεαλισμός» και προσέθεσε στο αρκετά εξαντλημένο οπλοστάσιο της συγγραφής της Δύσεως μια νέα πνοή, έστω και αν κανείς σχεδόν από τον παλιό δυτικό κόσμο δεν έχει κατορθώσει να ενταχθεί πραγματικά στο κίνημα αυτό. Το βιβλίο αποτελεί μία συλλογή ιδιαίτερων επιλογών κειμένων του Μάρκες από τη δημοσιογράφο Alma Guillermoprieto, της οποίας το ερευνητικό έργο αφορά στην πολιτική και τον πολιτισμό της Λατινικής Αμερικής. Όλα ξεκινούν, λοιπόν, με ένα ταξίδι της δημοσιογράφου στη γενέτειρα του Μάρκες, την πολίχνη Αρακάτακα, που στο λογοτεχνικό έργο του μετονομάστηκε σε Μακόντο. Και έγινε ο κόμβος και ο ομφάλιος λώρος του όλου έργου του. Η συλλογή έχει το πλεονέκτημα ότι μάς παρέχει αρκετά κείμενα που γράφτηκαν πριν από το περίφημο «Εκατό χρόνια μοναξιάς», που απαιτήσε 20 χρόνια για τη συγγραφική ολοκλήρωσή του. Και αυτά δείχνουν ήδη την ιδιοφυΐα του Μάρκες. Κάποια νεότερα κείμενα συμπληρώνουν την εικόνα. Κανένα δεν είναι μυθιστόρημα. Είναι είτε διηγήματα είτε νοβέλες. Αλλά το πνεύμα του «μαγικού ρεαλισμού» είναι εκεί παρόν και ζωηρό. Ένα βιβλίο για τους θαυμαστές του Κολομβιανού Νομπελίστα.

-Μάρω Δούκα, *Φελισσιτά* (εκδ. Πατάκη, σελ. 272, ευρώ 14,40). Το νέο βιβλίο της γνωστής συγγραφέως ακολουθεί τους συντίθειες δρόμους μυθολογίας που ακολουθεί η κ. Δούκα. Ήρωας εδώ είναι ο Κωνσταντίνος Καβουράκις, που ήθελε κάποια βασικά πράγματα: να γίνει αστυνομικός, να ζήσει πάντα αγαπημένος με την Ελένη του και να τον σεβονται τα τρία παιδιά τους. Αλλά η σύγκρουση με την οικογένειά του τον οδηγεί σε παραφορά από τον θυμό και βρίσκεται εκδιωγμένος από το σπίτι του, άστεγος στο κέντρο της Αθήνας. Στο ημίφως της απελπισίας βρίσκει συμπαράσταση και καλοσύνη από άλλους ομοιοπαθείς του αστέγους. Και η Φελισσιτά, η αδύσπαστη ασπρόμαυρη γατούλα, στην πλατεία Αγίας Ειρήνης, του ζεσταίνει την καρδιά. Η ιστορία, όμως, δεν γράφεται μόνον μέσα από το βλέμμα του ήρωα, αλλά σύμφωνα με τη συγχρονική μυθιστορία και μέσα από τα βλέμματα των λοιπών τεσσάρων μελών της ίδιας οικογενείας,

που το καθένα έχει τη δική του εκδοχή. Και ο αναγνώστης καλείται να σχηματίσει τη δική του προσωπική άποψη για μία ακόμη λογοτεχνική δυσλεπτογραφία οικογένεια, που αποτυπώνει τη σημερινή πραγματικότητα πολλών, έστω κι αν όλοι δεν φθάνουν σε τέτοια άκρα.

-Edith Wharton, *Το σπίτι της ευθυμίας* (μτφρ. Μυροίνη Γκανά, εκδ. Μεταίχμιος, σελ. 560, ευρώ 20). Η Ήντιθ Τουώρτον (1862-1937) είναι από τις κορυφαίες Αμερικανίδες συγγραφείς της Μπελ Εποχής και του Μεσοπολέμου. Το έργο της θεωρείται κλασικό και διακρίνεται για την πολύ εύστοχη εικονογράφηση της «καλής κοινωνίας» της Νέας Υόρκης και της Ευρώπης, αφού η συγγραφέας από το 1913, που έλαβε διαζύγιο από τον σύζυγό της, εγκαταστάθηκε στη Γαλλία. Τότε ακόμη για τις ΗΠΑ το διαζύγιο ήταν κάτι το αρκετά σκανδαλώδες στη λεγομένη «καλή κοινωνία». Εδώ η ηρωίδα Λίλι Μπαρτ είναι διατεθειμένη να

κάνει τα πάντα για να εξασφαλίσει την ευτυχία (μήπως αυτό δεν είναι το βασικό στοιχείο του λεγομένου αμερικανικού ονείρου;). Παλεύει να επιλέξει τον κατάλληλο μεταξύ των πολλών θαυμαστών της, για να αποκτήσει ασφάλεια και μία θέση στην καλή κοινωνία. Και στη νέα κοινωνική της θέση, βρίσκεται αντιμέτωπη με άλλες ηθικές και εμπόδια που συναντά και ούτε ανέμενε ούτε μπορούσε να φαντασθεί. Πολύ περισσότερο που πολλά ακούγονται και αντιφατικά μεταξύ τους. Τα ακριβιά της γούστα και οι επιθυμίες της την εγκλωβίζουν σε τραγικά πάθη και στην ανομολόγητη σκληρότητα της κοινωνίας στην οποία έχει αναρριχηθεί, αλλά από την οποία δεν έχει γίνει πλήρως αποδεκτή.

-Willa Cather, *Η Αν-τόνια Μοϋ* (μτφρ. Κερασία Σαμαρά, εκδ. Gutenberg/Aldina, σελ. 405, ευρώ 18). Άλλο ένα κομβικό μυθιστόρημα της αμερικανικής λογοτεχνίας. Η Κάθερ (1873-1947) δεν είναι απλώς μία ακόμη γυναίκα φωνή αλλά από τους συγγραφείς που ανέδειξαν πολύ δυνατές ηρωίδες. Το μυθιστόρημα περιγράφει τη ζωή στις πεδιάδες των κεντροδυτικών Πολιτειών στην εποχή των πονιέρων, όταν έφθναν τα μαζικά κύματα μεταναστών από την Ευρώπη του τέλους του 19ου αιώνα και της οικονομικής δυσπραγίας και όταν το «χρυσό όνειρο» καλούσε τους αγρότες και αστούς στην περιπέτεια της μεταναστεύσεως, όταν δεν υπήρχε η στυγνή πείνα. Η αφήγηση έχει δύο ήρωες: τη 12χρονη Αν-τόνια με καταγωγή από τη Βοημία (σήμερα Τσεχία), με σημαντικό γερμανογενή πληθυσμό, και τον ορφανό 10χρονο Τζιμ από τη Βιρτζίνια. Τόπος συναντήσεως η Νεμπράσκα των πονιέρων. Και οι αναμνήσεις της Αν-τόνια ευρύνουν το πεδίο γνώσεων και αντιλήψεων του Τζιμ, ενώ εκείνος της προσφέρει συναισθηματική ασφάλεια, καθώς η νεαρή κοπέλα προσπαθεί να διατηρήσει την αυτονομία της. Για τον Τζιμ, εκείνη γίνεται το έμβλημα της ίδιας της χώρας του. Μία αφήγηση που ξεχειλίζει από τρυφερότητα για τον άνθρωπο και τις δυσκολίες της ζωής του.

-Στάθης Βλαχάκος, *Lunar. Ο Τελευταίος Καστράτος* (εκδ. 24 Γράμματα, σελ. 378, ευρώ 20). Ο συγγραφέας είναι ιατρός ακτινοδιαγνώστης, ειδικευμένος στην ακτινοδιαγνωστική μαστού και τ. διευθυντής του αντιστοίχου τμήματος του νοσοκομείου «Άγιος Σάββας - Ν. Κούρκουλος». Το μυθιστόρημα αυτό δεν είναι το πρώτο του αλλά το πολλοστό. Είναι από τις λίγες περιπτώσεις που ελληνικό μυθιστόρημα καταπνέεται με το θέμα των καστράτι, δηλ. των ευνουχισμένων μουσικών που υφίσταντο με τη συναίνεση των γονέων τους τον ακρωτηριασμό, για να διατηρήσουν την υπέροχη παιδική οσπράνο φωνή τους, που είχε διαγνωσθεί σε παιδικές χορωδίες, κυρίως της Παπικής Εκκλησίας. Το φαινόμενο δεν ήταν ενδεχομένως άγνωστο στην αρχαιότητα των ανατολικών λαών αλλά ξεκίνησε από τους Άραβες της Ανδαλουσίας και διαδόθηκε εύκολα στην Καθολική Εκκλησία, μετά τη μοσουλνική απόφαση της απαγορεύσεως γυναικών στις χορωδίες, από τον 16ο αιώνα και την Αντιμεταρρύθμιση. Διατηρήθηκε, δε, μέχρι τα μέσα περίπου του 20ού αιώνα. Σήμερα οι ρόλοι αυτοί στην όπερα της περιόδου του Μπαρόκ ερμηνεύονται από κόντρα τενόρους και ακόμη συχνότερα από γυναικείες οσπράνο. Γεωγραφικό πλαίσιο είναι η Ισπανία, όπου ένας εικονογράφος που συνεργάζεται με διάσημη συγγραφέα παιδικών μυθιστορημάτων αποκτά εμμονική βεβαιότητα, ότι η φίλη του συγγραφέας πρέπει να γράψει μυθιστόρημα για ενήλικους με ήρωα τον τελευταίο καστράτο, που εντοπίζει γέροντα και λησιμονιμένο στην Ταργόνα. Εκεί ο Λούναρ ή Αρχοντάς, όπως αποκαλεί τον εαυτό του, ζει με τη συνδρομή και τη φροντίδα του Κάρλες, βαθιά ευαίσθητου αλλά φαινομενικά κακίτροπου φίλου. Ο ιατρός συγγραφέας του βιβλίου προσεγγίζει με βαθιά οργή αλλά και κατανόηση την ψυχική και το τραγικό φαινόμενο των καστράτι, των παιδιών αυτών που θυσιάζονταν στο όνομα της αισθητικής μουσικής απολαύσεως των άλλων.